

Ordføreren for forslagsstillerne (Axel Kriksen): Jeg takker ministeren for den sidste udtalelse om villighed til en drøftelse med os. Der er jo heller ingen grund til, at man ikke skulle drøfte problemet med os, for vi er jo ikke uenige om det væsentlige: at der skal være den størst mulige bevægelighed på arbejdsmarkedet for at få den størst mulige produktion. Det, der er uenighed om, er jo, i hvilket omfang bevægeligheden forefindes, og i hvilket omfang den kan vokse under de givne omstændigheder. Vi er jo ikke uenige om målet og om nødvendigheden af, at det sker.

Må jeg tage et par ting først for ikke at glemme dem, når jeg kommer ind i en længere udredning. Ministeren var inde på spørgsmålet om, hvorvidt der ville blive lærlinge nok, hvis man bestemte, at enhver måtte have lov til at udføre arbejdet. Ja, enhver må have lov til at udføre det arbejde, han kan, men det er jo ikke det samme som, at enhver kan udføre ethvert arbejde, og der er da ikke spor tvivl om, at der er masser af områder, hvor en høj uddannelse af arbejderne vil være nødvendig, for at de kan udføre det pågældende arbejde. De steder, hvor det er nødvendigt, vil erhvervene derfor stadig blive nødt til at give lærlingene sådanne vilkår, at det er fordelagtigt. Der vil de være, og der vil man kunne få dem, men de steder, hvor det ikke er nødvendigt med en høj uddannelse, vil man ikke kunne få dem — der skal man imidlertid heller ikke have dem. Det, vi foreslår, vil ikke påvirke mulighederne for at få den bedst mulige uddannelse af arbejdskraften.

Under den forespørgselsdebat, som ministeren nævnte — det var den 28. maj 1964, og det står i Folketingstidende 1963-64 sp. 5666 — blev en hel del af disse spørgsmål gennemgået og diskuteret. Jeg vil forskåne de tilhørere, der er her i salen, for at høre dem gentaget, og de, der ikke er her, kan jo lige så vel læse referatet af det, der blev sagt dengang, som læse et eventuelt genoptryk, så jeg skal derfor lade være at gentage alle disse ting. Dog er jeg nødt til at nævne enkelte spørgsmål, fordi ministeren har taget dem op igen.

Ministeren nævnte septemberforliget eller hovedaftalen, som det nu hedder. Den siger ikke noget som helst om det, dette lovfor-

slag omhandler; den siger, at arbejdsgiveren har ret til at fordele og lede arbejdet. Ja men det skal ske inden for de overenskomster, der er; og det vil altså sige, at hvis der er aftale eller en given kutyme gående ud på, at nogle bestemte mennesker udfører et bestemt arbejde, så kan arbejdsgiveren ikke uden videre ændre dette; det kan han ikke engang, selv om der kun er en kutyme, og hvis der ikke er en aftale om disse ting, så vil det meget ofte være tilfældet. Lad os tage et meget skarpt eksempel: hvis man f. eks. tidligere har haft mænd til at udføre et arbejde, men nu vil anvende kvinder, og man har en aftale om, hvorledes disse mænd aflønnes, så vil man ikke uden videre kunne anvende kvinder, for så er der ingen aftale om, hvordan disse kvinder skal lønnes. Så falder det altså uden for overenskomsten, og så kan fagforeningen forlange, at der skal indgås en ny aftale, og arbejderne kan midt i en overenskomstperiode erklære konflikt. Man er bundet til det lønforhold, der var mellem mænd og kvinder; man kan ikke vilkårligt ændre dette forhold.

I mine unge dage, da vi havde ungdomsarbejdsløshed, ville jeg gerne antage et vist antal arbejdsdrengene for at prøve at lære dem op til arbejdsmænd. De gik jo rundt, disse unge, og solgte Arbejdsløshedsbladet o. lign. Jeg prøvede så at finde noget arbejde, der ikke ellers blev udført, og tog en dreng ind til det. Første gang gik det, fordi arbejderne blev så vrede, at de lavede ulovlig strejke, og så kunne de ikke klare sig. Næste gang var de klogere, da sagde de: du har overenskomst om mænd og om kvinder, og da du vel ikke vil påstå, at den dreng er kvinde, så er han altså mand, og så skal han lønnes som en mand. Derefter fik jeg en kendelse for, at jeg kun kunne beskæftige ham på voksnes vilkår, men så kunne jeg jo ikke betale det, og så kunne jeg altså ikke løse den opgave at prøve at have en vis procentdel af arbejdskraften som arbejdsdreng og lære dem op til at være arbejdsmænd. Jeg var bundet til at anvende dem under de samme vilkår som for voksne.

Det er den slags ting, der er en masse af i overenskomsterne. Jeg vil gerne nævne ét eksempel, som forekommer særlig mig grelt, men det findes jo mange, mange steder.